Research Articles
Received: 2026-04-11 Revised: 2026-06-29 Accepted: 2026-07-08

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

A Development Model of Digital Leadership for School Administrators

1. ชญาลักษณ์ ชยสรรพสิทธิ์, 2. ณิรดา เวชญาลักษณ์
1. Chayaluck Chayasappasit, 2. Nirada Wechayaluck

1., 2. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
1., 2. Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University
Author E-mail: chadirec88@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ 3) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 118 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการวิจัยและพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลทุกค่าคะแนนของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงสุด แต่ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ต่ำสุด

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ผ่านวงจรคุณภาพทั้ง 6 องค์ประกอบ มุ่งเน้นการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์และนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้เชิงรุก และการยกระดับทรรศนะทางดิจิทัลของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ยั่งยืน

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยมีความถูกต้อง และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: 1. รูปแบบการพัฒนา; 2. ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล; 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) Study the digital leadership of school administrators; 2) Explore guidelines for developing the digital leadership of school administrators with best practices; 3) Construct and verify a digital leadership development model for school administrators; and 4) Evaluate the digital leadership development model for school administrators. The population and sample consisted of 118 school administrators, 118 head

teachers of administrative departments, and 9 experts. The research instruments included a questionnaire, an interview form, and an expert seminar record form. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research found that:

1. The overall digital leadership scores of school administrators were at the highest level, while the aspect of using digital technology for learning was at the lowest level.

2. The guidelines for developing the digital leadership of school administrators with best practices, functioning through a 6-component quality cycle, focus on driving vision and innovation with information technology, building networks, promoting active learning, and elevating the digital mindset of personnel. This aims to enhance administrative efficiency and student learning achievement toward becoming sustainable digital citizens.

3. The digital leadership development model for school administrators consists of six components: principles, objectives, inputs, processes, outputs, and outcomes. The accuracy and appropriateness of the model were rated at the highest level.

4. The evaluation of the digital leadership development model for school administrators revealed that its feasibility and utility were at a high level.

Keywords: 1. Development Model; 2. Digital Leadership; 3. School Administrators

บทนำ

โลกได้เผชิญกับการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบเชิงลึกต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และระบบการศึกษาโดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เร่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัลในทุกภาคส่วน ส่งผลให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2566–2570 เป็นกรอบการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ทั้งนี้ จิติมา วรรณศรี (2564) ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการจัดการศึกษาที่ผ่านมาครอบคลุมทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่จำเป็นต้องปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้ดำเนินแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 โดยชี้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลส่งอิทธิพลต่อรูปแบบการจัดการศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัวสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละรายอย่างยืดหยุ่น โดยบูรณาการเทคโนโลยี เช่น ห้องเรียนเสมือน โลกเสมือนจริง และเกมมิฟิเคชั่น เพื่อรองรับผู้เรียนกลุ่ม Generation Z ที่เติบโตมากับเทคโนโลยีดิจิทัล และเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

บริบทดังกล่าวทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนสู่การเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมครูและผู้เรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้อง สุกัญญา แช่มช้อย (2562) ระบุว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน สอดคล้องกับ พรวิภา เชยกลิ่น (2566) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องบริหารจัดการด้วยข้อมูลสารสนเทศ มีวิสัยทัศน์

ทันสมัย และกำหนดทิศทางองค์กรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ และ ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2567) ที่ชี้ว่าผู้บริหารต้องมีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรครูการจัดการเรียนรู้แบบเปิด และการสร้างนวัตกรรมการบริหารอย่างรอบด้าน

สถานการณ์การศึกษาในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายเชิงประจักษ์ ดังปรากฏในรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวโน้มการลดลงอย่างต่อเนื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งดัชนีชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงวิกฤตคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 (2567) ข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา คือ ปัญหาเชิงโครงสร้างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร งบประมาณไม่เพียงพอของในการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการขาดแคลนสื่อดิจิทัล และหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และ การใช้คลังสื่อดิจิทัล (OBEC Content Center) อย่างเป็นระบบ

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงระบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการยกระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
3) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
4) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจากแหล่งวิชาการทั้งใน และต่างประเทศ โดยสรุปจากตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจากแหล่งอ้างอิงทั้งใน และต่างประเทศจากนักวิชาการ และนักวิจัย ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้าน

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 162 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 118 แห่ง ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่าของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 118 คน รวมทั้งสิ้น 236 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดสร้างแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา นำแบบแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มงานบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .982 นำผลการทดลองใช้ไปปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาระดับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในทุกด้านมาเป็นประเด็นสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการออกแบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ข้อคำถาม 7 ประเด็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 5 แห่ง เก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดความการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพการสังเคราะห์แนวทางอย่างมีประสิทธิภาพจากประสบการณ์จริงของสถานศึกษาที่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ใช้เป็นข้อมูลออกแบบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ ด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานซึ่งเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์ และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ได้รับการคัดเลือกโรงเรียนคุณภาพประจำอำเภอ หรือโรงเรียนมาตรฐานสากล

3. เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือประเภทแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย ผู้อำนวยการโรงเรียนอุตรดิตถ์ และผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองเชลียง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ และผู้อำนวยการโรงเรียนสวรรค์อนันต์วิทยา โดยแบ่งเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน ประสบการณ์ในการทำงานด้านบริหารสถานศึกษา วันเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นคำถาม 7 ประเด็น

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและตรวจสอบและยกร่างคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการสำคัญในการออกแบบ และยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 3.1 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบ และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรูปแบบที่ยกร่างประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลผลิต 6) ผลลัพธ์ และ7) ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบ และร่างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยกร่างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความถูกต้องด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ร่างรูปแบบและร่างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้รับการออกแบบให้ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง

ขั้นที่ 3.2 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

การตรวจสอบร่างรูปแบบและร่างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใช้แบบตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมโดยวิธีสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1.1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา

1.2) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และบริหารการศึกษา

1.3) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำ และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ

2.1) (ร่าง) รูปแบบ และ(ร่าง) คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2) จัดทำแบบตรวจสอบรูปแบบ และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะตรวจสอบรายการ (Check list) ตามองค์ประกอบของรูปแบบ และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3) เครื่องมือบันทึก เช่น แบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โทรศัพท์บันทึกเสียงนำแบบสอบตรวจสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

2.4) ผู้วิจัยนำข้อมูลข้อเสนอแนะ และการสรุปข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญจากการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ตามประเด็นการประชุมสนทนากลุ่ม สรุป อภิปรายโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์หาลักษณะร่วมจากการศึกษาเอกสาร และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นที่กำหนด

2.5) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่เป็นข้อคำถามในแต่ละข้อ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentages) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในเกณฑ์การประเมินตามวิธีวัดแบบลิเคิร์ทสเกล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อ (ร่าง) รูปแบบ และ (ร่าง) คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เกณฑ์การตัดสินค่าความถูกต้อง และความเหมาะสมที่ผ่านเกณฑ์ จะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ผลการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความถูกต้องของรูปแบบอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.52) และความเหมาะสมของอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.48) ผลการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความถูกต้องของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.56, S.D. = 0.52) และความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.62, S.D. = 0.49)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากร คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 162 แห่ง

1.2) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษา 118 แห่ง ได้จากกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่าของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 118 คน รวมทั้งสิ้น 236 คน

2. เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งสร้างข้อคำถามมาจากรูปแบบ

ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ตอนที่ 2 รายการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบที่พัฒนา เกณฑ์การตัดสินค่าความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ที่ผ่านเกณฑ์ จะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.42 , S.D. = 0.54) และมีความเป็นประโยชน์การนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.44 , S.D. = 0.52) ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความประโยชน์ของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.52) และมีความเป็นประโยชน์การนำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = 4.46 , S.D. = 0.52)

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา ผลการศึกษาระดับของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = .55) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.54) ด้านมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{x}$ = 4.66, S.D. = .50) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.54) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.54) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.61) และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) การมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ และ 6) การใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 5 แห่ง สามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกำหนดเป้าหมายร่วมกัน พัฒนาการบริหารงานบุคคลผ่านระบบการประเมินวิทยฐานะ และใช้ฐานข้อมูลอัจฉริยะติดตามผลและการตัดสินใจกลยุทธ์ ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้พัฒนานวัตกรรมกับข้อตกลงพัฒนางาน และชุมชนการเรียนรู้เสมือนโดยขยายผลความสำเร็จผ่านคลังนวัตกรรมดิจิทัล ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล กำหนดธรรมนูญดิจิทัลที่ชัดเจน ส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมและการคุ้มครองข้อมูล พัฒนาสมรรถนะบุคลากรผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสู่ห้องเรียนอัจฉริยะ และบูรณาการเนื้อหาดิจิทัลในหลักสูตร และพัฒนาระบบติดตามพฤติกรรมผู้เรียนได้ทันต่อเหตุการณ์ ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ พัฒนาวิจัยด้วยวงจรคุณภาพ บูรณาการเทคโนโลยีอุบัติใหม่ และส่งเสริมพัฒนาสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ผสานโลกจริงและโลกเสมือนเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ปลอดภัย ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา ใช้ชุดข้อมูลขนาดใหญ่เป็นฐานข้อมูลกลางเพื่อความโปร่งใส นำปัญญาประดิษฐ์มาช่วยจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และพัฒนาระบบดูแลนักเรียนเชิงรุกสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ยกร่างรูปแบบและร่างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลลัพธ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความถูกต้อง เพื่อเข้าสู่การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบ และร่างคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลผลิต 6) ผลลัพธ์ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน พบว่า รูปแบบ และคู่มือมีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ พบว่า มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ด้านการมีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเน้นการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์มและเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่ครูเป็นหลัก แต่การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้จริง ๆ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางเทคโนโลยี ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครรชิต ชัยกิจ (2564) ซึ่งประเมินความต้องการจำเป็นและพบว่า การนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรเป็นเรื่องที่สำคัญและเร่งด่วนที่สุดเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Asio and Bayucca (2021) ที่พบว่าแม้สถานศึกษาจะพยายามปรับตัวแต่ยังเผชิญความท้าทาย

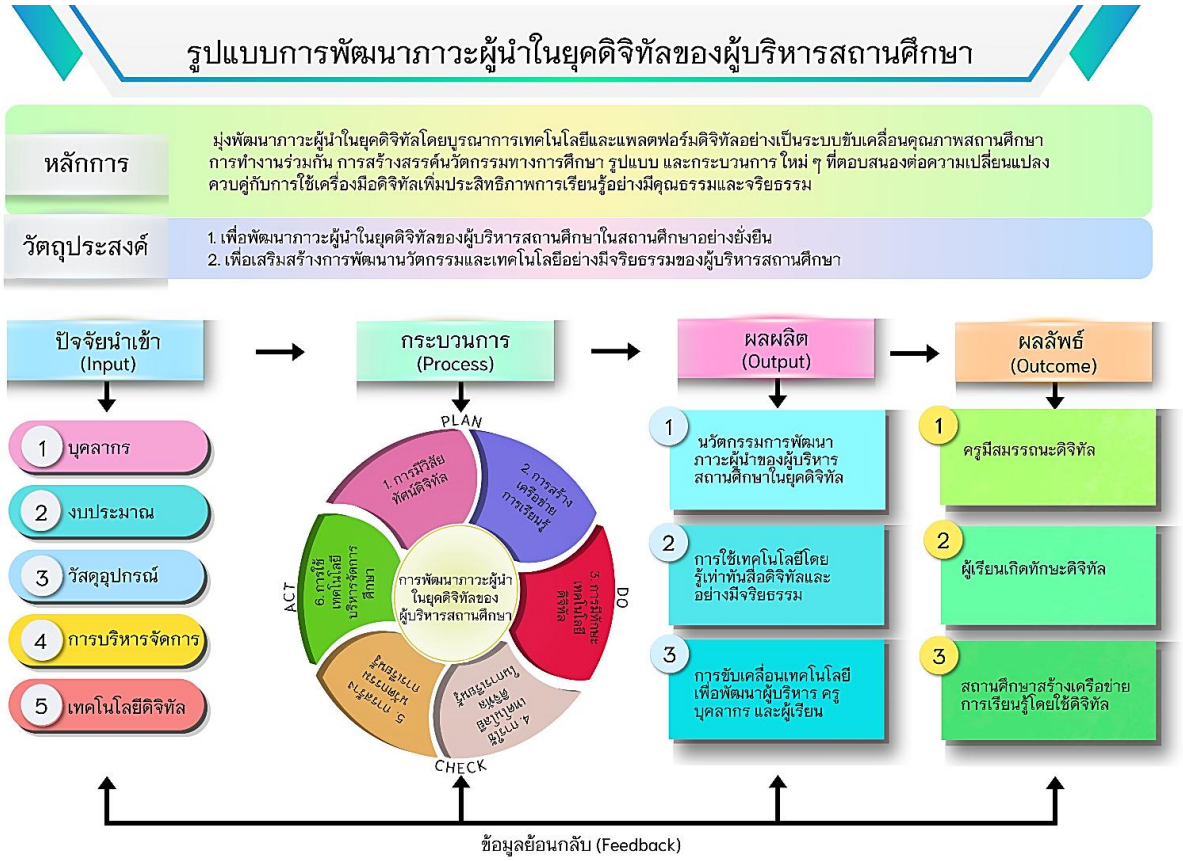
หลักเรื่องโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล อินเทอร์เน็ต และการขาดการพัฒนาวิชาชีพของครูในการนำเทคโนโลยีไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง ซึ่งอธิบายได้ว่าเหตุใดด้านนี้จึงยังมีผลประเมินในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง สามารถนำมาสร้างรูปแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา การสังเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ การบูรณาการเทคโนโลยีอุบัติใหม่เข้ากับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับรูปแบบของ ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ (2564) ที่เน้นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นนวัตกร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราจรรยาธรรม (2565) ที่เสนอว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องมุ่งเน้นการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และทักษะในศตวรรษที่ 21

3. ผลการพัฒนารูปแบบและคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบ และคู่มือรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ ความคิดหลักการและทฤษฎีของการพัฒนารูปแบบสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และ จิติมา วรรณศรี (2566) และวิจัยของ ธัญญาภรณ์ นาจำปา และคณะ (2565) งานวิจัยของ ชานนท์ คำปิวทา (2565) พบว่า รูปแบบที่มีการบูรณาการปัจจัยนำเข้ากระบวนการอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายผลลัพธ์ที่ตอบโจทย์ยุคดิจิทัลอย่างชัดเจน ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่า มีความถูกต้อง และความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ผลการวิจัย ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผ่านมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน ซึ่งเป็นผู้ที่จะนำรูปแบบไปบูรณาการใช้ในสถานการณ์จริง ทำให้การประเมินตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญาภรณ์ นาจำปา และคณะ (2565) และ งานวิจัย ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และ จิติมา วรรณศรี (2566) ที่มุ่งเน้นการประเมินรูปแบบจากกลุ่มผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานจริง เพื่อยืนยันความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ผลการประเมินในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ คำปิวทา (2565) และงานวิจัย ศิริเกษม ศิริลักษณ์ และ จิติมา วรรณศรี (2565) ที่ยืนยันว่า รูปแบบการบริหารในยุคดิจิทัลที่ผ่านการประเมินจากมุมมองของผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จะมีความเป็นไปได้ในระดับมาก และสามารถนำไปขับเคลื่อนเป็นนโยบาย เพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งบูรณาการเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเข้ากับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากปัจจัยนำเข้าที่ครอบคลุมการใช้บุคลากรที่มีสมรรถนะสูง การบริหารงบประมาณที่โปร่งใส การมีโครงสร้างพื้นฐานอัจฉริยะ และการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาผ่านวงจรเดมมิ่งใน 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การส่งเสริมทักษะดิจิทัลของบุคลากร การพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองรายบุคคล การสร้างนวัตกรรม และการบริหารจัดการด้วยระบบฐานข้อมูลกลาง กระบวนการเหล่านี้เกิดผลผลิตเป็นนวัตกรรมภาวะผู้นำและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม นำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุด คือ ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีสู่การเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีภูมิคุ้มกันทางไซเบอร์ และสถานศึกษายกระดับสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

สรุป

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และการบริหารมาขับเคลื่อนกระบวนการผ่านวงจรคุณภาพ และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งส่งผลลัพธ์ให้ครูมีสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสู่พลเมืองดิจิทัลที่มีทักษะดิจิทัล และยกระดับสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่บริหารจัดการด้วยข้อมูลอย่างโปร่งใส และยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และด้านการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการศึกษา

2. ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จากรูปแบบที่เน้นทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัลและการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดิจิทัล

3. ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ประยุกต์ใช้เป็นฐานข้อมูลกลางในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณมีความคล่องตัว โปร่งใส

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาและพัฒนาระบบหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลอัจฉริยะสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และขับเคลื่อนการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2. ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น ขนาด ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และระดับการจัดการศึกษา เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. NU Intellectual Repository. http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5044

ครรชิต ชัยกิจ. (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 12* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. E-thesis System Mahachulalongkornrajavidyalaya University. https://e-thesis.mcu.ac.th/items/4213

จิติมา วรรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล.* รัตนสุวรรณการพิมพ์.

ชานนท์ คำปิวทา. (2565). การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. ใน จิติมา วรรณศรี (บก.), *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2567). *ภาวะผู้นำ แนวคิด ทฤษฎี เพื่อการประยุกต์ใช้ในการศึกษา.* สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญญาภรณ์ นาจำปา, อภิธีร์ ทรงบัณฑิต, และโยธิน ศรีโสภา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการจัดการ, 6*(4), 1805–1820. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/257261

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สุวีริยาสาส์น.

พรวิภา เชยกลิ่น. (2566). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/4778

ภัทรา จรรยาธรรม. (2565). *การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3787

ศิริเกษม ศิริลักษณ์ และจิติมา วรรณศรี. (2565). แนวทางการบริหารสถาบันอุดมศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10*(3), 1192–1202. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/251475

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ และจิติมา วรรณศรี. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11*(2), 478–482. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/255069

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Asio, J. M. R., & Bayucca, S. A. (2021). Spearheading education during the COVID-19 rife: Administrators' level of digital competence and schools' readiness on distance learning. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology, 3*(1), 19-26. https://doi.org/10.33902/JPSP.2021364728